

הפטרת מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

הפטרת פרשת במדבר

ספר הושע, פרק ב, א - כב

בפרשת במדבר מובא מנין בני ישראל לשבטיהם, ומפטיירים בפרשה זו הפותחת בכך שלעתיד לבא יהיה מנין בני ישראל רב ועצום:

הושע היה מהנביאים שהתנבאו בזמן מלכות עוזיה מלך יהודה, וירבעם בן יואש מלך ישראל. ואמרו חז"ל שבאותו זמן חטאו ישראל, וכשרצה ה' לשלוח את הושע שיוכיח את ישראל ויחזירם בתשובה, אמר הושע לה' שיחליף את ישראל באומה אחרת. אמנם ה' לא הסכים לדבריו, ובפרק הקודם מובא שאמר לו ה' לקרוא לבנו בשם 'יזרעאל', כי ישבור ה' את קשת ישראל בעמק יזרעאל, ולבתו בשם 'לא רוחמה', כי לא יוסיף ה' לרחם על ישראל, ולבנו הנוסף בשם 'לא עמי', לומר שישאל אינם נחשבים עוד כעם ה'. אמנם הושע הבין שאין רצון ה' לגרש את ישראל מעל פניו, ולכן התחיל ללמד זכות על ישראל: (א) פתח הושע ואמר לה', איך תרצה לשלח את ישראל מלפניך, והלא לעתיד לבא **וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם, אֲשֶׁר לֹא יִמַּד** - לא ניתן למודדו מחמת שהוא מפוזר בכל העולם, ונסתר גם בתהומות הים, **וְלֹא יִסְפָּר** - לא ניתן לסופרו, מחמת דקותו וריבוי, וכך יהיו ישראל מרובים מאד, ומפוזרים בכל הארצות, **וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם**, כפי שאמר עתה ה' כשרצה להגלותם וכעס עליהם, **יֹאמְרוּ לָהֶם** לעתיד לבא **בְּנֵי אֵל חַי**, כי אז יכירו כל הגויים כי אביהם חי ומשיגים עליהם בתמידות, ועל ידי השגחתו התקיימו במשך כל הגלות. (ב) **וְנִקְבְּצוּ** אז כל ישראל, **בְּנֵי יְהוָה** שגלו בחורבן הראשון על ידי נבוכדנצר מלך בבל, ולא חזרו כולם בזמן בית המקדש השני, **וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל** - עשרת השבטי שגלו על ידי סנחריב מלך אשור, יחזרו כולם **יְחִידוּ, וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד**, והוא משיח בן יוסף שימלוך עליהם בתחילה, **וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ** - יעלו מכל המקומות שבכדור הארץ אל ארץ ישראל, ואז יתפרש באופן אחר שם הבן הראשון של הושע, שנקרא יזרעאל, **כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעָאֵל**, ויהיה שמו מלשון זריעה, שתהיה הגלות לישראל כמו זריעה, שבתחילה מרקיבים גרעיני התבואה באדמה, ולאחר מכן צומחים שיבולים מלאות גרעיני תבואה, כך לאחר הגלות יהיו ישראל מרובים יותר, ויום זה שיתגלה הדבר לעיני העמים יהיה יום גדול בניסים ונפלאות שיעשה ה'. (ג) ולכן, **אָמְרוּ לְאַחֲיֵכֶם**, שהוא הבן השלישי של הושע, **עַמִּי**, במקום לקוראו 'לא עמי' כפי שקראוהו בתחילה, **וְלְאַחֲוֹתֵיכֶם**, שהיא בתו של הושע, **רְחֻמָּה**, ובכך ביקש הושע מה' שיחזור בו מכעסו על ישראל, וירחם עליהם ויאמר להם 'עמי אתם', על שם העתיד. (ד) עתה משיב ה' תשובה להושע, אם אכן רצונכם שישארו ישראל העם הנבחר, אם כן מוטל עליכם, הנביאים והצדיקים שבישראל, **רִיבוּ בְּאִמְכֶם רִיבו** - הוכיחו את כנסת ישראל, שהיא אם האומה, והחזירו אותם למוטב, **כִּי לִפִּי הִנְהַגְתָּה עֵתָה הִיא לֹא אֲשֶׁרְתִּי וְאֲנֹכִי לֹא אִישָׁה**, ועל כן עליכם להוכיחה, **וְתִסַּר זְנוּנֵיהָ מִפְּנֵיהָ**, שזהו עוון עבודה זרה, שמחליפים את עבודת ה' בעבודת אלילים, **וְנִאֲפֹפֶיהָ מִבֵּין שְׂדֵיהָ**, שזהו עוון גילוי עריות. (ה) ואם לא תעשה כן ולא תחזור למוטב, יחזיר ה' את כנסת ישראל למצב שהיתה בו בטרם לקחם לו ה' לעם, כשהיו במצרים, שנמשלו אז [בנבואת יחזקאל פרק טז] לילדה קטנה ועזובה שננטשה על ידי אמה מיד לאחר לידתה, והתבוססה בדמיה, **פֶּן אֶפְשִׁיטָנָה עֲרֻמָּה, וְהִצְגִּיתָהּ בְּיוֹם הַהוֹלָדָה**, שכך כביכול מצאה ה' באותו זמן, וזהו משל על השראת השכינה וההשגחה הפרטית, שהם בגדי התפארת שנתן לה ה', ואם אין כנסת ישראל עובדת את ה', יטול ממנה את ה'בגדים' הללו, **וְשָׂמִיתָהּ כַּמִּדְבָּר**, בגלות העמים, **וְשָׂתָהּ כְּאֶרֶץ צִיָּה, וְהִמַּתִּיהָ בְּצָמָא**, וכפי שהיה עתיד לקרות לה מתחילה, אם לא היה ה' נוטל אותה ומגדל אותה. (ו) **וְאֵת בְּנֵיהָ, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, לֹא אֲרַחֵם, כִּי בְּנֵי זְנוּנִים הֵמָּה**, ומאחר והעולם נידון אחר רובו, וכנסת ישראל כולו סרה מעם ה', גם הצדיקים ייחשבו בכללם. (ז) **כִּי זָנְתָה אִמְּסָה, הַבִּישָׁה הַזֹּרְתָם**, ולא היו מעשיה בדרך מקרה, אלא **כִּי אָמְרָה, אֲלֵכָה אַחֲרַי מְאֵהֲבִי**, בחושבה שהם נתני לחמי ומימי, **צִמְרִי וּפְשָׁתִי, שְׂמִנִּי וְשִׁקּוּנִי**, והנמשל הוא שחשבו ישראל באותו זמן שהשפע המגיע להם הוא על ידי עבודת הכוכבים והמזלות, ואין תועלת בעבודת ה'. (ח) **לָכֵן הִנְנִי שֹׁךְ אֶת דְּרָכָי בְּסִירִים** - שם בדרך הראשית והרחבה קוצים, שלא תוכל ללכת שם, **וְגִדְרֹתַי אֶת גִּדְרָה**, במקום שיש בו פרצות, שלא תוכל לצאת משם, **וְנִתְיַבּוּתִיהָ** - הדרכים הקטנות והצדדיות, יקולקלו, **וְלֹא תִמְצָא**. וכך שינה ה' את מערכת הכוכבים והמזלות, באופן שלא יוכלו ישראל להמשיך על עצמם טובה ושפע מהם, וגם הטיל שנאה בין אומות העולם שהיו ישראל סומכים עליהם, באופן שלא יהיה לישראל משענת רוחנית או גשמית כלל. (ט) **וְרִדְפָה אֶת מְאֵהֲבֵיהָ, וְלֹא תִשְׁיֵג אֹתָם, וּבְקִשְׁתָּם וְלֹא תִמְצָא**, כי גם מערכת הטבע תתנגד לישראל לגמרי, ולא רק שלא יוכלו להמשיך לעצמם שפע מיוחד, אלא גם השפע הטבעי שהיה עתיד לבא אליהם, ימנע מהם. אמנם לא הועיל הדבר שיכירו בחטאם, אלא **וְאָמְרָה, אֲלֵכָה וְאִשׁוּבָה אֶל אִישֵׁי הָרְאשׁוֹן**, לא מפני שתכיר בחטאיה ובטעותה, אלא רק **כִּי טוֹב לִי אֲזֵ מַעֲתָה**, כלומר, לאחר שמערכת הטבע ומערכת המזלות והכוכבים מתנגדים לישראל, יאמרו שטוב להם יותר להסתופף בהשגחת ה' ובעבודתו, אך עדיין יחשבו שאם היו מערכות הטבע והמזלות מטיבים להם, כפי שחשבו שהיה בתחילה, היה הדבר טוב עבורם יותר. (י) אך מחשבה זו היא טעות, **וְהִיא לֹא יִצְעָה**, שגם בתחילה, כשעבדו עבודה זרה והיה להם שפע, לא

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

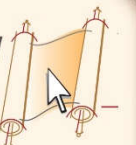
ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך!

להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

היה זה מחמת השפעת המזלות והכוכבים כלל, אלא **כי אֲנֹכִי הוּא שְׁנַתִּי לָהּ** תמיד את הַדָּגוּן וְהַתִּירוּשׁ וְהַיִּצְהָר, כי ישראל אינם נמצאים כלל תחת השפעת המזלות, אלא כל השפע בא להם מה', וְכִסְף הַרְבִּיתִי לָהּ, וְזָהָב עָשׂוּ לַפֶּעַל, והיינו בהיפך ממחשבתם, אלא הכסף והזהב באו מה', והם השתמשו בו לעבודה זרה. (ע"א) וכדי לשרש מהם את הטעות הזו יוכיח להם ה' שהרעה הבאה אליהם אינה במקרה, אלא בהשגחה, וְלִכֵּן אָשׁוּב וְלִקְחֹתִי דָגְנִי בְעֵתוֹ וְתִירוּשֵׁי בְמוֹעֲדוֹ - ישוב ה' ויתן את הגשמים בעתם והארץ תתן יבולה, באופן שייראה להם שמצד מערכת הטבע הם מוכנים לקבל את הטובה, וכשיהיה הדגן מוכן והתירוש עשוי, ישוב ה' ויטול מהם אותם על ידי השגחה פרטית לרעה, וְהַצִּלְתִּי [-אטול מהם] את צִמְרֵי וּפְשָׁתֵי שִׁכְבָר הֵיוּ מוֹכְנִים לְכִסּוֹת אֶת עֲרֻתָהּ, ועל ידי זה יווכחו לראות שלא מערכות הטבע והמזלות הן המריעות ומטיבות להם, אלא גם הטובה וגם הרעה באים אליהם בהשגחת ה'. (ע"ב) וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת נְבִלְתָהּ לְעֵינֵי מְאֵהָבֶיהָ, שהם מערכת הטבע ומערכת המזלות, שעל אף שמערכות אלו יהיו כביכול לטובתה, יעניש אותם ה' בהשגחתו הפרטית וימנע מהם את הטובה, וְאִישׁ לֹא יִצְלַח מִיָּדָיו, ועל ידי זה יתגלה להם בבירור שאין שום כח ביד המערכות להיטיב או להרע להם, אלא הכל בא רק בהשגחת ה' וגזירתו. (ע"ג) וְהִשְׁבַּתִּי - אבטל את כָּל מְשׁוּשָׁה, חֲגֵה, חֲדָשָׁה וְשַׁבָּתָהּ, וְכֹל מוֹעֲדָהּ, שקבעו להם חגים ומועדים מסוימים לשם עבודה זרה, וחשבו שימים אלו מסוגלים לברכה ולהצלחה על ידי עבודת אלילים, וה' יהפוך את הימים הללו לימי צרה ואפילה, כדי להוכיח להם שאין שום כח וסגולה בימים אלו. (ע"ד) אמנם, גם אחרי שהתחילו ישראל קצת לשוב בתשובה, בזמן הושע בן אלה מלך ישראל שביטל את השומרים שמנעו מישראל לעלות לרגל, לא היתה תשובתם שלימה, ועדיין נטה ליבם לעבודה זרה, ולכן הביא עליהם ה' את סנחריב מלך אשור, וְהִשְׁמַתִּי גִפְנֵה וְתַאֲנִתָּהּ, שזו הארץ בעצמה ופירותיה הטובים, כיון שלא הכירו בכך שה' הוא שנתן להם את ארץ ישראל, אלא אֲשֶׁר אָמְרָהּ, אֲתַנְּהָ הַמָּה לִי - זהו אתנן שקיבלתי, אֲשֶׁר נָתַנּוּ לִי מְאֵהָבָי, והם העבודות זרות שהיו עובדים, וכיון שכפרו בטובה זו, יטול מהם ה' את הארץ, וְשַׁמְתִּים לְעֵזֶר שהחיות הרעות נמצאות בו, וְאֶכְלֹתֶם חֵיַת הַשָּׂדֶה, והיינו שיתן את הארץ ביד סנחריב, שהושיב בה אומות פראיות כחיות השדה, והחריב את ארצם כפעם בפעם. (ע"ה) וּפְקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת יְמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תִּקְטִיר לָהֶם, להענישם על כך, אך עדיין לא שבו ישראל בתשובה, ולא עזבו לגמרי את העבודה זרה, אלא וַתַּעַז נִזְמָה וְחִלְתֶּנָּה - לקחה את הנזם והתכשיט האחרון שנשארו לה, וַתִּלְךְ אַחֲרַי מְאֵהָבֶיהָ, כי הלכו ישראל למצרים לבקש מהם עזרה נגד סנחריב, וְאֲתִי שָׁכַחָה נַאֲם ה', כי לא השכילו לחזור אל ה' בכל ליבם, אלא המשיכו לבקש עזר וסיוע מהעמים, וישועה מעבודת אלילים. (ע"ו) לִכֵּן הִנֵּה אֲנֹכִי מִפְתִּיחָהּ, וְהַלְכְתִּיָּהּ הַמְדָבָר, שם לא תמצא מי שיחטא עמה, וְדַבַּרְתִּי עַל לִבָּהּ שתיטיב את דרכיה, וכך הוליד ה' את ישראל בגלות, שם יתרחקו מהם כל הגויים, ויסבלו רדיפות וצרות, ולא יוכלו להשען על מערכת הטבע או הכוכבים, כי כולם יתנגדו אליהם באשר הם גולים ממקומם לארץ לא להם, ואז יכירו שרק בהשגחת ה' ייטב להם, וישובו אל ה'. (ע"ז) וְנַתַּתִּי לָהּ אֶת פְּרִמִּיהָ מִשָּׁם - ושם, בגלות, יתן להם ה' את צרכיהם בהשגחתו הפרטית, ויכרמים' אלו מרמזים גם על האמונה והתורה, שבהיותם בגלות מסרו ישראל נפשם על קיום התורה ומצוותיה, וְאֶת עֵמֶק עַכּוֹר יתן להם ה' לַפֶּתַח תְּקוּהָ, כי באחרית הימים, קודם הגאולה השלימה יסיר מהם ה' את עול השעבוד אל הגויים, ויתחילו לקוות אל החירות והגאולה השלימה, וְעֵנְתָה שְׁמָהּ בְּקוֹל שִׁירָה כִּי יִחְזְרוּ אֵלֶיהָ הַנִּסִּים כִּימֵי נְעוּרֶיהָ, והיינו בזמן כיבוש הארץ ובנית בית המקדש הראשון, וְכִיּוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שהם הניסים שנעשו במצרים ובקריעת ים סוף. (ע"ח) וְהִיָּה בְּיוֹם הַהוּא, נַאֲם ה', תִּקְרָאִי אִישִׁי, ששם זה מורה על החיבה והאהבה שבין בעל לאשתו, כי אז יוריד ה' שכירתו לשכון בעולם הזה, ויקבלו את השפע האלוקי בגלוי וללא אמצעים, וְלֹא תִקְרָאִי לִי עוֹד בְּעַלְי, ששם זה מורה על השליטה והאדנות, כפי ששורת השגחת ה' קודם הגאולה, שהשפע מגיע בדרכים נסתרות, ומחמת כן יש הטועים לעבוד את הכוכבים והמזלות, בחושבם שיש בידם להשפיע עליהם שפע נוסף. (ע"ט) וְהִסַּרְתִּי אֶת שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ, כי לא תצטרך עוד לאמצעים לקבלת השפע, וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד בְּשִׁמְם כִּלְל, כי אז יהיה העולם כולו תחת השגחת ה' הפרטית והגלויה. (ע"י) ובאותו זמן לא יהיה רע בעולם כלל, וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית בְּיוֹם הַהוּא עִם חֵיַת הַשָּׂדֶה וְעִם עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרִמְשׁ הָאָדָמָה, באופן שגם אותם שדרכם להזיק בלא בחירה, לא יזיקו עוד, וְקִשַׁת וְחָרַב וּמִלְחָמָה הַבָּאִים מִכַּח אֲנָשִׁים רַשְׁעִים בְּעַלֵי בְחִירָה, אֲשֶׁר בּוֹר מִן הָאָרֶץ, וְהִשְׁכַּבְתִּים לְבָטָח, כי לא יחששו עוד משום דבר. (ע"יא) ובאותו זמן יקח אותם ה' מחדש, להיות לו לעם, וְאֶרְשָׁתִּיךְ לִי לְעוֹלָם, בשונה מהאירושין הראשונים, בזמן יציאת מצרים, שהיו זמניים, כיון שהיה ידוע שעתידיים ישראל לחטוא, ואילו עתה יהיו אלו אירושים לעולם, כי לא יחטאו עוד. וְאֶרְשָׁתִּיךְ לִי בְצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, שיתנו ישראל כביכול כ'מתנה' לה' את הנהגתם הישרה בדברים שבין אדם לחבירו, שיהיו בצדק ובמשפט, וּבְרַחֲמִים - כנגד זה יתן להם ה' במתנה את הנהגתו עמם, שתהיה בחסד וברחמים. (ע"יב) וְאֶרְשָׁתִּיךְ לִי בְּאֱמוּנָה - ועוד יתנו ישראל כביכול את הנהגתם הטובה בדברים שבין אדם למקום, שעיקרם תלוי באמונה בה', וכנגד זה יתן להם ה' את השראת שכירתו ביניהם, והנהגתו עמם בגלוי באותות ומופתים, ועל ידי זה יִדְעַתְּ אֶת ה', כי תהיה הידיעה מוחשית וברורה, עד שלא יצטרכו עוד לאמונה, שהיא קבלה בדבר שאין ידיעתו ברורה, כי הידיעה הברורה שתהיה להם במציאות ה' תהיה גדולה מן האמונה:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

02-5005321